

KIRGIZİSTAN-TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**BEDREDDÎN EZ-ZERKEŞÎ'NİN “EL-BURHÂN Fî
ULÛMÎ'L KUR’AN” ADLI ESERİNİN ULÛMU'L-KUR’AN
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Şohimardan ORUNBEKOV

Danışman
Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK

BİŞKEK 2017

ÖZ

Yazar	:	Şohimardan Orunbekov
Üniversite	:	Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı	:	İslam bilimleri
Tezin niteliği	:	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	:	XIV + 133
Mezuniyet Tarihi	:	...../ ...../ 2017
Tez danışman(lar)ı	:	Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK

BEDREDDÎN EZ-ZERKEŞÎ'NİN “EL-BURHÂN Fİ ULÛMÎ'L KUR'AN” ADLI ESERİNİN ULÛMU'L-KUR'AN BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Kur'an ilimleri alanında yazılmış eserler arasında ez-Zerkeşî'nin el-Burhân'ı İslam aleminde önemli yer tutmaktadır. Tefsir ve tefsir usûlü ile ilgili çalışmalarında ana kaynak olan bu eser, daha sonraki müfessirlerin Kur'an ilimleri ve tefsir usûlü anlayışlarını etkilemiştir.

ez-Zerkeşî, el-Burhan'da Kur'an ilimlerinin sayısını kırkyediye çıkartmış ve Kur'an ile herhangi bir şekilde ilişkisi olan konuları incelemiştir. Bu yönyle Kur'an ansiklopedisi ünvanını taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: el-Burhân, Zerkeşî, Tefsir, Ulûmu'l-Kur'an, Usûl.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган : Шохимардан Орунбеков
Университет : Кыргыз Түрк “Манас” Университети
Багыты : Ислам таануу
Иштин сыпаты : Магистирдик диссертация
Беттердин саны : XIV + 133
Бүтүрүү датасы : ...../ ...../ 2017
Илимий жетекчи : Доц., докт. Хусейн Челик

БАДРУДДИН АЗ-ЗАРКАШИЙДИН “АЛ-БУРХАН ФИИ УЛУМИЛ КУРАН” АТТУУ ЭМГЕГИНКУРАН ИЛИМДЕРИ ЖААТЫНДА БААЛОО

Курган илимдерин жаатында жазылган бүтүн эмгектердин арасында аз-Заркашийдин “ал-Бурхан” аттуу эмгеги, Ислам ааламында өзгөчө орду бар экени талашсыз. Тафсир жана тафсир усулуна байланышкан бардык изилдөөлөрдө негизги булак катары колдонулуп келет. Өзүнөн кийинки тафсирчилерге Курган илимдерин жана тафсир усулуун түшүнүүдө эбегейсиз чоң таасириң тийгизген.

аз-Заркаший бул эмгегинде Курган илимдеринин санын кырк жетиге бөлүп, Курган менен байланышкан кандай темалар болсо, ийне жибине чейин изилдеген. Ошондуктан Курган энциклопедиясы деген наамга татыган.

Ачкыч сөздөр: аз-Заркаший, Курган илими, ал-Бурхан фии улуумил Курган, Тафсир, Усул.

АННОТАЦИЯ

Выполнил : Шохимардан Орунбеков
Университет : Кыргызско-Турецкий Университет“Манас”
Факультет/кафедра : Исламоведение
Вид диссертация : Магистерская диссертация
Количество страниц : XIV + 133
Дата окончания : ...../ ...../ 2017
Научный руководитель : Доц., докт.Хүсейин Челик

АНАЛИЗ ТРУДА “АЛЬ-БУРХАН ФИ АЛЬ-УЛЮМ АЛЬ-КУРАН” БАДРАДДИНААЗ-ЗАРКАШИ В СВЕТЕ НАУК КОРАНА

“Аль Бурхан” имама аз-Заркаши, написанное в области Коранических наук, имеет важное место в исламском мире. Данное произведение является основным источником для исследований в области науки тафсир и в методологии науки тафсир, кроме того это произведение повлияло на поздних толкователей в понимании коранических наук и методологии науки тафсир.

Аз-Заркаши в своем “аль-Бурхане” довел количество коранических наук до сорока семи и рассмотрел вопросы, имеющие хоть какое-либо отношение к Священному Корану. Поэтому данное произведение получило название “Энциклопедия Карана”.

Ключевые слова: аль-Бурхан, Заркаши, Тафсир, Коранические науки, Методология

ABSTRACT

Prepared by : Shohimardan Orunbekov
University : Kyrgyz-Turkish Manas University
Department : Islam department
Degree of The work : Master is Thesis
Number of Pages : XIV + 133
Finished date : ...../ ...../ 2017
Supervisor : Associate. Professor. Hüseyin CHELİK

THE EVALUTION OF ZERKESHI'S "EL-BURHAN FI ULUMUL KUR'AN" IN TERMS OF SCIENCE OF QOURAN

Among the works written in the field of Quranic science, Zerkeshi's "El-Burhan Fi Ulumul Kur'an" has an important place in the Islamic world. This work, which is the main source in the study of tafsir and tafsir method, has influenced the understanding of later commentators in terms of Quranic science and tafsir method.

In Zerkeshi's "El-Burhan" the number of Quranic sciences reaches fourty-seven and also other issues which have any relation to the Quran were studied. Thus this work was titled "The encyclopedia of the Quran".

Key words: El-Burhan, Zerkeshi, Tafsir, Sciences of the Quran, Method.